

UOT:339.1

Elnarə Robert qızı SƏMƏDOVA
i.f.d., dosent,

Sevil Vüqar qızı HÜSEYNOVA
Azərbaycan Turizm və Menecment Universitetinin magistrantı
sevil.huseynova98@gmail.com

İNFORMASIYA TEXNOLOGİYALARININ BİZNESİN İNKİŞAFINA TƏSİRİ

Xülasə

Tədqiqatın məqsədi: Tədqiqatın əsas məqsədi iqtisadi inkişaf prosesində informasiya texnologiyalarının rolunu təhlil etmək, informasiya texnologiyalarının hansı mexanizmlərinin və hansı şəraitinin iqtisadi inkişafa, biznesə təsir göstərdiyini müəyyənləşdirməkdir.

Tədqiqatın metodologiyası: Tədqiqat aparılarkən ümumiləşdirmə, təhlil metodlarından istifadə olunmuşdur.

Tədqiqatın tətbiqi əhəmiyyətləri: İnformasiya-kommunikasiya texnologiyalarının çoxşaxəli tətbiqi ölkənin sürətli inkişafına təkan vermiş və bu texnologiyalar əhalinin sosial-iqtisadi vəziyyəti ilə bağlı problemlərin həllində, yoxsulluğun azaldılmasında səmərəli üsula çevrilmişdir.

Tədqiqatın nəticələri: Təşkilatın informasiya ehtiyatlarına operativ çıxışı müəssisə daxilində lokal şəbəkədən istifadəni tələb edir. Mütəxəssis yalnız öz kompüterinə deyil, həm də müəssisə daxilindəki informasiya resurslarına daxil ola bildikdə istənilən avtomatlaşdırılmış iş yerinin tam səmərəli işləməsi mümkün ola bilər. Bundan əlavə, hamıya məlumdur ki, menecerlər işçilər tərəfindən verilən idarəetmə əmrlərinin icrasına nəzarət etmək üçün rəhbər işçilərə rəy bildirdikdə idarəetmə baş verir.

Tədqiqatın orijinallığı və elmi yeniliyi:

- Biznesin inkişaf prosesində informasiya texnologiyalarının mühüm xüsusiyyətləri təhlil olunmuşdur;

- Biznesin inkişafında informasiya texnologiyalarının təşkili, idarə olunmasının nəzəri və metodoloji əsasları konseptual baxımdan sistemli şəkildə təhlil edilmiş və ümumiləşdirilmişdir;

- Azərbaycan Respublikasında informasiya texnologiyalarının inkişafının mövcud vəziyyətinin hərtərəfli təhlili və qiymətləndirilməsi aparılmışdır və s.

Açar sözlər: *informasiya texnologiyaları, biznes, strategiya, idarə olunma.*

Giriş

XX əsrin son onilliyində informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sosial inkişafa təsir edən mühüm amillərdən biri olmuşdur. Məhz onların təsir dairəsinə iqtisadi və sosial sahələr, dövlət strukturları və vətəndaş cəmiyyəti institutları, elm və təhsil, mədəniyyət və bütün xalqların yaşayış tərzini daxildir. Çox sayda olan inkişaf etmiş və inkişaf etməyə davam edən ölkələr informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının üstünlüklərindən bəhrələnilirlər.

İnformasiya cəmiyyətinin ən mühüm xüsusiyyətlərinə aşağıdakılar daxildir: [6]

- qlobal informasiya mühitinin təşkil edilməsi;
- informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından geniş istifadə, sosial və iqtisadi fəaliyyətin yeni formalarının yaranması;

- məlumatı əmtəyə çevirmək, informasiya və bilik bazarlarını yaratmaq və inkişaf etdirmək;

- beynəlxalq, milli və regional səviyyədə informasiya mübadiləsi sisteminin imkanlarını genişləndirməklə təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsi və peşəkar səviyyənin və ümumi mədəni səviyyənin yüksəldilməsi;

- vətəndaşların və sosial institutların informasiya əldə etmək, yaymaq və istifadə etmək hüquqlarının təmin edilməsi üçün mühitin yaradılması demokratik inkişafın mühüm şərtidir.

Dünya təcrübəsi göstərir ki, informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından geniş istifadə ölkənin hərtərəfli inkişafına töhfə verir və məhz bu texnologiyalar əhalinin sosial-iqtisadi şəraitində problemlərin həlli, yoxsulluğun azaldılması üçün səmərəli vasitəyə çevrilmişdir. Məhz son illər Azərbaycanda informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi sahəsində müəyyən addımlar atılmış, bu texnologiyaların tətbiqi sahəsində mühüm irəliləyişlər əldə edilmiş, ümumilikdə, bu istiqamət milli siyasətin prioritet istiqamətlərindən birinə çevrilmişdir. [2, s. 5]

Aşağıdakı məzmun Azərbaycanda informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqində istək və marağa nail olmaq imkanını nümayiş etdirməkdədir: [1, s. 56]

- Azərbaycan hökuməti informasiya cəmiyyəti quruculuğu prosesini sürətləndirmək əzmindədir, digər tərəfdən, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramı kimi beynəlxalq təşkilatlar bu sahədə ölkəyə texniki və maliyyə dəstəyi verməyə hazırdır;

- Azərbaycan Dövlətinin informasiya cəmiyyəti üçün hüquqi və tənzimləyici bazanın yaradılmasında artıq müəyyən müsbət təcrübəsi var;

- Respublikanın ali və orta ixtisas məktəblərinə işə qəbul prosesində yeni texnologiyaların geniş tətbiqi, biliyin onlayn yoxlanılması, bu sahədə informasiya resurslarının formalaşdırılması, internet vasitəsilə əhaliyə geniş çeşiddə informasiya xidmətləri göstərmək;

- Ölkədə hakimlərin və bəzi dövlət qulluqçularının seçilməsi prosesində informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından uğurla istifadə olunur;

- 2000-ci ildən “seçki” milli avtomatlaşdırılmış informasiya sistemi yaradılmış, ümumxalq səsverməsində informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından geniş istifadə edilmişdir;

- Azərbaycanda çox sayda elm, təhsil müəssisələrini birləşdirən telekommunikasiya şəbəkəsi yaranmışdır;

- İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsində sertifikatlı ekspertlərin hazırlanması məqsədi ilə regional Akademiyanın yaradılması prosesi həyata keçirilmişdir;

- “Azərbaycan Milli Pasport Sistemi” layihəsində müasir informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından geniş şəkildə istifadə olunur;

- Azərbaycanın bank sistemində real vaxt rejimində milli banklararası elektron ödəniş sistemi və mikroödənişlər üçün avtomatik klirinq sistemi tətbiq edilib;

- Beynəlxalq təşkilatların dəstəyi ilə ölkədə bəzi regional informasiya mərkəzləri yaranmışdır;

- TransAsiaEurope layihəsi çərçivəsində Respublikada optik rabitə xətti şəbəkəsi yaradılmış və bununla da mövcud rabitə kanalı rəqəmsal rejimə çevrilmişdir;

- TRACECA layihəsinə əsas olaraq, Bakı-Tbilisi dəmir yolu boyunca optik rabitə xətti istifadəyə verilmişdir;

- Gömrük sisteminin idarə edilməsi və prosedurlarının təkmilləşdirilməsi üçün “məlumatların ötürülməsi şəbəkəsi və avtomatlaşdırılmış nəzarət sistemi” yaranmışdır;

- Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətində “İnformasiyanın ötürülməsi şəbəkəsi” və “Avtomatlaşdırılmış idarəetmə sistemi” layihəsi reallaşdırılmışdır;

- Bir çox dövlət və özəl qurumlarda informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsində geniş miqyaslı layihələr həyata keçirilmişdir və s.

Biznesin informasiya təminatı

Bazar münasibətlərinə keçid səmərəli informasiya sisteminin yaradılmasına zəmin yaradır. Bu, bir tərəfdən məlumatların bazar sistemlərinə uyğunlaşması, digər tərəfdən isə proqnozlaşdırıcı təhlil və hesablamaların aparılması ilə bağlı olur. İnformasiyanın daha çox yayılmış olan hissəsi iqtisadi informasiyadır. Xalq təsərrüfatı və onun ayrı-ayrı obyektləri üzrə idarəetmə funksiyalarını yerinə yetirmək üçün istifadə olunan informasiyalar qrupuna iqtisadi informasiya deyilir. İqtisadiyyatda informasiya müxtəlif yollarla istifadə edilir. Məsələn, informasiyadan bilavasitə idarəetmə məqsədləri üçün istifadə olunmur, əsasən ictimai istehsalın inkişafının proqnozlaşdırılması və iqtisadi təhlilin aparılması üçün istifadə edilir. İnformasiya sistemi müəyyən obyektlər qrupunun vəziyyətini əks etdirən məlumatların formalaşmasını, toplanması, saxlanması, axtarışı, işlənməsi və ötürülməsini həyata keçirən sistemdir. İnformasiya sisteminin yaradılmasında məqsəd istifadə-

çilərə lazımı məlumatları çatdırmaqdır. İnformasiya sistemlərinin modelləşdirilməsi zamanı informasiya axınının və informasiya texnologiyası proseslərinin düzgün əlaqələndirilməsi vacibdir ki, xüsusən onlar giriş, aralıq və çıxış məlumatlarının təsnifatı və qruplaşdırılması kimi istifadə olunur. [1, s. 86]

İnformasiya sistemi elementlərinin məzmununa və həyata keçirilməsinə görə idarəetmə sistemi iqtisadiyyat, texnologiya, cəmiyyət, biologiya və s. sistemlərə bölünür. Qeyd etmək gərəkdir ki, bunların hamısı biznesdə istifadə edilir.

Təsərrüfat fəaliyyətində idarəetmə qərarlarının qəbul edilməsində yalnız məlumat əsas rol oynayır. Biznes məlumatlarından danışarkən, müəyyən şəkildə inkişaf etmiş konkret insanlar, məsələlər, məqsədlər və vəziyyətlər haqqında məlumatları nəzərdə tutulur.

Keyfiyyəti idarə edən personal qərar qəbul etmək üçün məlumatlı atributlara malik olmalı və müəyyən tələblərə cavab verməlidir. Biznesdə məlumat tələbini iki əsas istiqamətə ayırmaq olar: keyfiyyətə və məqsədyönlü. [4]

Xüsusi olaraq qeyd etmək lazımdır ki, keyfiyyətin idarə edilməsi ilə bağlı qərarlar qəbul etmək üçün məlumatın özünün tələbləri ilə yanaşı, prosesdə iştirak edən işçilər üçün də müəyyən tələblərə cavab vermək lazımdır. Bunlardan ən mühümü informasiya mədəniyyətidir. Hansı ki, bu, ələ keçirmə ilə, vacib və zəruri bir iş olaraq dəyişir. Ən yaxşı biznes informasiya mədəniyyəti aşağıdakı tələblərə cavab verməlidir:

- Daha səmərəli informasiya mübadiləsinin təşkili;
- İnformasiyanın toplanması, saxlanması, emalı və ötürülməsi üçün zəruri və kifayət qədər şərait yaratmaq;
- Bütün abunəçiləri lazımı və kifayət qədər informasiya ilə təmin etmək.

Biznesdə informasiya texnologiyalarından istifadə

Dünya iqtisadi sistemi təkcə informasiya texnologiyaları və əməyin kompüterləşdirilməsinə əsaslanan yeni istehsal avadanlıqları ilə deyil, həm də digər əmək və sosial münasibətlərlə səciylənən informasiya cəmiyyətinin formalaşması dövrünə qədəm qoyub. İnformasiya texnologiyaları ictimai həyatın müxtəlif sahələrində informasiya yaratmaq, toplamaq, saxlamaq və emal etmək üçün kompüterlərdən, kompüter texnologiyalarından və rabitə sistemlərindən istifadəni nəzərdə tutur. İnformasiya texnologiyaları 5 əsas istiqamətə-informasiya meyillərinə bölünür və onun inkişafı cəmiyyətin artan tələbatları ilə stimullaşdırılır: -informasiya məhsullarının inkişafı; -qarşılıqlı əlaqənin mümkünlüyü; -aralıq dövrlərin aradan qaldırılması; -qloballaşma; -konvergeniya.

Hər bir tendensiyada güclü bazarların, texniki imkanların və ətraf mühit amillərinin güclü birləşməsi əks olunur. Bundan əlavə, onlar bir-birini tamamlayır və gücləndirirlər. İnformasiya meyillərinin əlaqəsi onların hər birini gücləndirir. İnformasiya məhsullarını mükəmməlləşdirmək cəhdləri interaktiv imkanların inkişafını nümayiş etdirir və bununla da ara keçidləri aradan qaldırır. Sonuncu qloballaşmaya gətirib çıxarır ki, bu da öz növbəsində konvergeniyaya gətirib çıxarır. Tamamlama halqasının inteqrasiyası informasiya texnologiyaları sahəsində biliklərin yayılmasını stimullaşdıracaq ki, bu da öz növbəsində informasiya məhsullarına tələbatın artmasına səbəb olacaq. [5]

Biznes proseslərində informasiya texnologiyaları zamanın tələblərinə cavab verən beş əsas istiqamətdədir: [3]

1. Qloballaşma... Qlobal miqyasda işləmək və limitsiz əməliyyat məlumatı əldə etmək üçün İT-dən istifadə etmək bacarığı. Proqram məhsullarının istehsalının dövlətlərarası inteqrasiyası və informasiya xidmətləri bazarının yaradılması. İT proqnozlaşdırıla bilən biznes strategiyası kimi coğrafi olaraq getdikcə genişləndikcə başqa üstünlüklər də vardır.

2. Konvergeniya... Məişət istifadəsi, mal və xidmətlər sahəsində informasiya məhsullarının və peşəkar yaradıcılıq vasitələrinin universallığıdır. İT-nin bütün funksiyalarının (rəqəmsal, audio və video siqnalların ötürülməsi və qəbulu) bir sistem və avadanlıqda birləşdirilməsidir.

3. İnformasiya məhsullarının və onların daşıyıcılarının funksiyalarını çətinləşdirən və genişləndirən İP təkmilləşdirmələri: aparat və proqram sistemləri, verilənlər bazaları, İP qruplarının yara-

dılması, sınaqdan keçirilməsi və tətbiqi. Bununla belə, İT tətbiqi prosesində həll edilməli olan vəzifələrin əhatə dairəsi genişlənməyə davam etsə də, hələ də proqram məhsullarının görünən hissələrinin sadələşdirilməsi tendensiyası mövcuddur. İstifadəçi ilə sistem arasındakı əlaqə daha səmimi və intuitiv olur.

4. Qarşılıqlı əlaqə. İnformasiya sistemləri, sistemlər və istifadəçilər arasında məlumat mübadiləsi, demək olar ki, istənilən mürəkkəb əməliyyat məlumatlarının emalı və yekun nəticənin çatdırılması İT inkişafında üstünlük təşkil edən tendensiyaya çevrilmişdir. Müasir aparat və proqram sistemləri onlara tapşırılan vəzifələri demək olar ki, heç bir məhdudiyət olmadan həll etmək qabiliyyətinə malikdir.

5. Aralıqsızlaşdırma. İP-nin inkişaf etmiş fiziki və proqram təminatı infrastrukturunu məlumatların istehlakçılara ötürülməsini asanlaşdırır. Məhsulları təqdim edərkən heç bir vasitəçi tələb olunmur və müştəri rəyi İT vasitəsilə asanlıqla əldə edilir.

Bu gün biznesin uğuru üçün zəruri olan müasir avtomatlaşdırılmış informasiya sistemlərini aşağıdakı kateqoriyalara ayırmaq mümkündür:

1. Biznes məlumat yardımı:

- məlumat Sistemi;
- ekspert sistemi;
- müxtəlif məlumatlar əsasında.

2. Maliyyə İnformasiya Sistemi:

- mühasibat uçotu və audit;
- avtomatlaşdırılmış Bank İnformasiya Sistemi;
- avtomatlaşdırılmış birja sistemi.

3. Avtomatlaşdırılmış idarəetmə informasiya sistemi:

- kağız (elektron) sənəd dövriyyəsi sistemi;
- AİS-i idarə etmək;
- hüquqi məlumat sistemi.

İnformasiyalaşdırma tendensiyası nəzərə alınaraq müasir informasiya texnologiyaları kompüter şəbəkələrində tamamilə tətbiq olunur. Ümumiyyətlə, onlar aşağıdakı kimi tərtib olunur: [5, s. 56]

- aparat (kompüterlər, serverlər, printerlər və s.);
- proqram vasitələri (əməliyyat sistemi, texnologiya, tətbiq sistemi) və daha çox;
- informasiyanın saxlanması və ötürülməsi üsulları (modem, telekommunikasiya və s.);
- məlumat ötürülür.

Əhatə səviyyəsinə görə kompüter şəbəkələri aşağıdakı kimi təsnif edilə bilər:

- yerli (yerli istehsal);
- korporativ (region);
- qlobal (magistral).

Təşkilatın informasiya ehtiyatlarına operativ çıxışı müəssisə daxilində lokal şəbəkədən istifadəni tələb edir. Yalnız ekspertin tək-cə onun kompüterində deyil, həm də müəssisə daxilində mövcud olan informasiya resurslarına çıxışı olduqda hər bir avtomatlaşdırılmış iş yerinin tam səmərəli işləməsi mümkündür. Bundan əlavə, hamıya məlumdur ki, menecerlər işçilər tərəfindən verilən idarəetmə əmrlərinin icrasına nəzarət etmək üçün rəhbər işçilərə rəy bildirdikdə idarəetmə baş verir. Lokal şəbəkənin tətbiqi bu problemin həllinə kömək etdi. Bununla da şirkətə rəhbərlik edən şəxs iş yerini tərk etmədən sahə üzrə mütəxəssislərlə əlaqə saxlaya bilər, müəssisənin məsul şəxsi qarşısında hesabat verə bilər, icra başçısı yeni göstərişlər alır və s. (Kompüter vasitəsilə). Buna görə də müəssisə daxilində lokal şəbəkənin təşkili və onun regional və qlobal şəbəkələrlə inteqrasiyası müasir müəssisənin idarə olunmasında əsas amil olmalıdır. [6]

Milli Strategiyanın əsas məqsəd və vəzifələri

Milli strategiya informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının istifadəsi və genişləndirilməsi sahəsində milli siyasəti əks etdirir, əsas məqsəd və vəzifələri, fəaliyyətin prioritetlərini və əsas istiqamətlərini təyin edir. Strategiya sosial ehtiyacları və qabaqcıl dünya təcrübəsini nəzərə alaraq

milli inkişafa, demokratik cəmiyyət quruculuğuna və Azərbaycanın beynəlxalq aləmə inteqrasiyasına xidmət göstərir.

Milli strategiyanın əsas məqsədi informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından geniş istifadə etməklə ölkənin demokratik inkişafına təkan vermək və informasiya cəmiyyətinə keçidin təmin olunmasıdır. Milli strategiya informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının istifadəsi və genişləndirilməsi sahəsində milli siyasəti əks edir, əsas məqsəd və vəzifələri, fəaliyyətin prioritetlərini və əsas istiqamətlərini təyin edir. Strategiya sosial ehtiyacları və qabaqcıl dünya təcrübəsini nəzərə alaraq milli inkişafa, demokratik cəmiyyət quruculuğuna və Azərbaycanın beynəlxalq aləmə inteqrasiyasına xidmət göstərir.

Milli strategiyanın əsas məqsədi informasiya-kommunikasiya texnologiyalarından geniş istifadə etməklə ölkənin demokratik inkişafına təkan vermək və informasiya cəmiyyətinə keçidin təmin olunmasıdır:

- xalqın tarixi, ədəbi, mədəni irsini qorumaq və geniş şəkildə təbliğ etmək;
- inkişaf etmiş informasiya-kommunikasiya infrastrukturunun yaradılması, vahid milli elektron informasiya məkanının formalaşdırılması, informasiya-kommunikasiya xidmətlərinin inkişafı;
- milli informasiya təhlükəsizliyini təmin etmək;
- ölkənin qlobal elektron informasiya məkanına inteqrasiyası;
- milli proqram təminatı yaratmaq və informasiya-kommunikasiya texnologiyaları məhsullarını (İKT sənayesi) inkişaf etdirmək;
- ölkənin “rəqəmsal geriliyini” həll etmək.

Bu strategiya nəticəsində dövlət idarəçiliyində şəffaflıq təmin olunacaq, iqtisadiyyatın dayanıqlı bərpasına nail olunacaq, həyat səviyyəsi əhəmiyyətli dərəcədə yaxşılaşacaq, ölkədə vahid elektron informasiya məkanı formalaşacaq, bütün vətəndaşların informasiya əldə etmək imkanı yaracaq və ölkə qlobal elektron informasiya məkanına inteqrasiya edəcəkdir. [4]

Strateji maliyyələşdirməyə cəlb olunan vəsaitlərdən istifadə edilərkən aşağıdakılar nəzərə alınmalıdır:

- informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi ilə bağlı işlərə əlavə yerli və beynəlxalq vəsaitlərin, o cümlədən investisiyaların cəlb edilməsi üçün əlverişli iqtisadi mühit olmalıdır;
- informasiya və kommunikasiya texnologiyaları sektoru üçün əlverişli kredit maliyyələşdirilməli, gömrük və vergi mexanizmləri işlənib hazırlanmalı, həyata keçirilməlidir;
- informasiyalaşdırma sərmayəsinin iqtisadi faydalarının ilkin qiymətləndirilməsi və özünü maliyyələşdirmə layihə, planlarına üstünlük verilməsi və tender mexanizmlərindən geniş istifadə;
- informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının inkişafı üçün xarici və yerli investisiyaların, güzəştli kreditlərin və müvafiq dövlət qurumlarının qrantlarının cəlb edilməsi yolu ilə vahid siyasətin həyata keçirilməsi;
- ölkə miqyasında həyata keçirilən və planlaşdırılan layihə və plarlarda informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi üçün lazımi miqdarda vəsaitin ayrılması;
- sosial sahədə (elm, təhsil, mədəniyyət, səhiyyə və s.) informasiya-kommunikasiya texnologiyalarının tətbiqi üçün maliyyə resurslarının cəlb edilməsinin iqtisadi mexanizminin yaranması.

Milli strategiyanın ölkənin inkişafında mühüm rol oynadığını və ölkə üçün böyük əhəmiyyət kəsb etdiyini düşünürək, Azərbaycan Respublikası hökuməti informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahəsində toplanan vəsaitlərin səmərəli və məqsədyönlü istifadəsinə daim nəzarət edir, həmçinin də mütəmadi olaraq ictimaiyyətə məlumat verir.

ƏDƏBİYYAT

1. Abbasov A.B. “Biznesin əsasları”. Bakı, “Nurlan”, 2005, 656 s.
2. Əliyev İ. “Azərbaycan informasiya və kommunikasiya texnologiyalarının inkişafına xüsusi əhəmiyyət verir” (Mətn); İnformasiya Cəmiyyəti üzrə Dünya Sammitinin açılışında Cenevrədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin nitqi // Azərbaycan 2003-11 dekabr.

3. Герасимова П., Коваль П.Е., Меламуд М.Р., Музычкин П.А., редактор Волков А.К. Информационные технологии (для экономиста). 2001 г.
4. Евтеева Е.В. Использование информационных технологий в системе управления предприятия.
5. Лю сяомэй, чжао юйтун-применение информационных Технологий в коммерческой деятельности Малых и средних предприятий-2014.
6. Dordick H.S., Wang G. The Information Society: A Retrospektive View. Newbury Park-L.

Эльнара Роберт кызы Самедова
д.ф.э. доцент,

Севиль Вугар кызы Гусейнова
магистр Азербайджанского Университета
Туризма и Менеджмента
sevil.huseynova98@gmail.com

Влияние информационных технологий на развитие бизнеса

Резюме

Цель исследования: Основная цель исследования - проанализировать роль информационных технологий в процессе экономического развития, определить, какие механизмы и условия использования информационных технологий влияют на экономическое развитие и бизнес.

Методология исследования: В ходе исследования использовались методы обобщения и анализа.

Значение применения исследования: Многогранное применение информационных и коммуникационных технологий дало толчок быстрому развитию страны, и эти технологии стали эффективным способом решения проблем, связанных с социально-экономическим положением населения и сокращения бедности.

Результаты исследования: Оперативный доступ организации к информационным ресурсам требует использования локальной сети внутри предприятия. Когда у эксперта есть доступ не только к своему компьютеру, но и к информационным ресурсам внутри предприятия, любая рабочая станция может работать эффективно. Кроме того, хорошо известно, что управление происходит, когда менеджеры дают обратную связь руководству, чтобы контролировать выполнение управленческих приказов, данных сотрудниками.

Оригинальность и научная новизна исследования:

- Проанализированы важные особенности информационных технологий в процессе развития бизнеса;

- систематически проанализированы и обобщены с концептуальной точки зрения теоретические и методологические основы организации управления информационными технологиями в развитии бизнеса;

- Комплексный анализ и оценка текущего состояния развития информационных технологий в Азербайджанской Республике и др.

Ключевые слова: *информационные технологии, бизнес, стратегия, менеджмент.*

Elnara Robert Samadova
PhD, ass. prof.,

Sevil Vugar Huseynova
Master of Azerbaijan University of
Tourism and Management
sevil.huseynova98@gmail.com

The impact of information technologies on business development

Summary

Purpose of the research: The main goal of the study is to analyze the role of information technologies in the process of economic development, to determine what mechanisms and conditions for the use of information technologies affect economic development and business.

Research methodology: The study used the methods of generalization and analysis.

Significance of the application of the research: The multifaceted application of information and communication technologies has given impetus to the rapid development of the country, and these technologies have become an effective way to solve problems related to the socio-economic situation of the population and reduce poverty.

Results of the study: An organization's operational access to information resources requires the use of a local network within the enterprise. When an expert has access not only to his computer, but also to information resources within the enterprise, any workstation can work efficiently. In addition, it is well known that management occurs when managers give feedback to management in order to monitor the implementation of management orders given by employees.

Originality and scientific novelty of the research:

- analyzed the important features of information technology in the process of business development;

- systematically analyzed and summarized from a conceptual point of view, the theoretical and methodological foundations of the organization of information technology management in business development;

- Comprehensive analysis and assessment of the current state of development of information technologies in the Republic of Azerbaijan, etc.

Key words: *information technology, business, strategy, management.*